ИНТЕРДИСКУРСИВНОСТ, ИНТЕРТЕКСТУАЛНОСТ И ПРЕЦЕДЕНТНОСТ ВЪВ ФОРУМНИЯ МЕДИАЛЕКТ

Оксана ЧЕРВЕНКО, Снежана ВЕЛИКОВА

Бердянски държавен педагогически университет, Прешовски университет в Прешов

E-mail: chervenکو@ukr.net, snezhanka.velikova@unipo.sk

INTERDISCURSIVITY, INTERTEXTUALITY AND PRECEDENT TEXTS IN THE WEBSITE FORUM MEDIALECT

Oksana CHERVENKO, Snezhana VELIKOVA

Berdyansk State Pedagogical University, Presov University in Presov

E-mail: chervenکو@ukr.net, snezhanka.velikova@unipo.sk

ABSTRACT: This article analyzes the phenomena of interdiscursivity, intertextuality, precedent texts and their functions in the websites forum medialect, which could be described as an online space, where specific language usage related to internet communication is manifested. The main purpose is, firstly, to comment on these functions and, secondly, to analyze their relationship to participants' linguistic behavior established around a specific news media in the public discourse. By presenting specific solutions, the article discusses the categories of intertextuality, interdiscursivity, precedent texts, and medialect. The illustrations for the analysis are taken from predominantly news-oriented online journalistic websites, and the article analyzes the speech behavior of the participants in the comment section medialect. Based on specific examples, the article draws conclusions about the role of the internet media in the use of the three phenomena and of the manifestations of the cooperative and masking functions performed by intertextuality, interdiscursivity and precedent texts included in the linguistic range of the commentators. The roles of the three categories in the formation of the communicative act and its outcome are commented in terms of topics that are sensitive for both journalists and the commentators of their articles. These are mainly topics that attract multiple comments due to their significance for a group of users or for the whole society, such as ethnic minorities, migration, corruption, political practices, political actors, etc. Furthermore, they manage to provoke the activity, dexterity, originality of the ones taking part in the communicative acts and thus to create favorable conditions to observe web specific linguistic practices; to track specific language usage and the communicative behavior of the addressers in the public space, observable in the internet media.

KEYWORDS: interdiscursivity, intertextuality, precedent texts, medialect, participation, cooperative function, masking function, internet communication

В интернет пространството се наблюдава обособяване на специфични употреби на езика, които се обуславят от използването на тази медия за разпространяване на информация. Целта на настоящата публикация е да се коментира езиковото поведение на участниците във форумите като носители на този специфичен медиалект. Номинацията „форум“ тук се съотнася както с форумите, съществуващи като самостоятелни жанрове в интернет медията, така и с тези, които са конституирани около определен журналистически сайт или около тематичен блог, уеб страница и пр., т.е. с такива, които се градят на принципа на коментарните включвания от страна на публиката. Изводите се правят, като се проследяват едни от най-специфичните техники на медиалекта – интердискурсивност, интертекстуалност, прецедентност. Поставят се въпросите защо тези техники са толкова предпочитани от участниците във форумите, с какви функции са натоварени, как употребата на дадена медия предопределя използването им. На тези въпроси се опитва да отговори настоящият текст, като отчита факта, че специално внимание върху употребата на трите феномена в интернет форумите не е обръщано. В една или друга степен те са коментирани по отношение на журналистическите продукти, но не и във връзка с коментиращите тези продукти, т.е. по отношение на аудиторията на новинарските сайтове. Наблюдавани са текстове от различни сайтове: *dnes.bg*, *dir.bg*, *vesti.bg*, *clubz.bg*, *actualno.com*, *dnevnik.bg*, *blitz.bg*, *pik.bg*, *mediapool.bg*, *segabg.com*. Всички тези сайтове са основно новинарски и около тях са формирани виртуални общности от редовни читатели, които активно общуват и коментират журналистическите знакови образувания. Постоянното присъствие и участие в дебатите на различни теми предполага усвояването на форумния медиалект и използването му като условие за включване в общността. Подбирани са тези текстове от новинарския обмен, които по изследователски данни привличат най-интензивно включване на коментиращите, а именно журналистически

публикации, свързани с теми, посветени на етническите малцинства, гей общностите, мигрантите, политическите личности от българската и международната сцена. По принцип това са темите, свързани и със засилена употреба на враждебно слово (Николова, Спасов и Даскалова, 2016, с.131), също отличителна черта на форумния медиалект. За целите на работата е необходимо да се акцентира върху няколко понятия – медиалект, интердискурсивност, интертекстуалност, прецедентност. Понятието медиалект може да се мисли в пряка зависимост от процеса на медиатизация. Според С. Хярвард тя е важен елемент на нашата култура и „следва да се разглежда като двустранен процес на развитата съвременност, в която медиите, от една страна, се обособяват като независими институции със собствена логика, с които другите социални институти трябва да се съобразяват. От друга страна, медиите стават съществена част от другите институции като политическа, професионална, семейна, религиозна“ (Hjarvard, 2008, p. 105). Медиатизацията, обхващаща всеки един аспект от социалното и личното ни съществуване, допринася за размиване на границите между частно и публично, между интерперсонална комуникация и масова комуникация, между позициите на продуцент и реципиент, между орална и писмена форма на езика, между възможностите за конвергенция на различни медии, за комбиниране на знакови системи в единни семиотични образувания, за размиване на жанрови модели. Тези последици от повсеместното медиране карат изследователите да се фокусират върху начините, по които се използват различните медии, и възможностите, които те предлагат за демократизация на общуването. С. Хярвард пръв обръща внимание на факта, че повсеместната медиатизация налага използването на множество медии, всяка от които притежава определени характеристики, и оттам предопределя начините за употреба на езика в процеса на публичната комуникация. Така се появява понятието медиалект, аналогично на диалект, социолект и идеолект. Медиалектът може да се разглежда като разновидност на езика, зависеща и съобразяваща се с дадена медия като материален посредник за пренасяне на информация. За разлика от диалектите, медиалектите не са географски маркирани, а за разлика от социолектите, те са „индиферентни към социалната позиция“ (Hjarvard, 2008, p. 94). Единственият фактор, който има значение, е каналът, по който се транслира информацията. Съответно хората могат да си служат с различни медиалекти в зависимост от броя на медиите, които използват, а също така могат да владеят множество медиалекти (Hjarvard, 2008, p. 94).

„Медиалектите са свързани с определен тип медия и с общност, обединена около тази медия, която се отличава със собствени социални, културни, професионални, светогледни, възрастови, джендърни параметри, начин на прекарване на свободното време и др.“, казва А. В. Полонский и добавя: „Диференциацията (съвкупността от видовете форми) на медиалектите се обуславя от наслагването на социални, културни, езикови и технологически параметри. Като пример могат да послужат медиалектът на качествената журналистика, рекламният медиалект, медиалектът на есемес комуникацията, медиалектът на социалните мрежи, медиалектът на таблоидите, на лайфстайл изданията, на православните средства за масова информация и пр.“ (Полонский, 2018, с. 230 – 240). В такъв смисъл е съвсем логично да се говори за медиалект на потребителите на интернет форумите. Факторите, които предопределят специфичния тип общуване във форумите, е тема, достатъчно добре изследвана (Klotz, 2004; Мавродиева, 2010; Маснамара, 2010; Кирова, 2013; Seargeant, Tagg, 2014 и др.). Затова тук ще бъдат представени съвсем схематично.

- **Анонимност.** Докато авторите в новинарските медии застават със своите имена зад публикациите си, то включващите се с коментари към публикациите са скрити зад анонимността, която им разрешава нарушаване на нормите, но в определените от интернет изданието граници.

- **Спонтанност.** По принцип се приема, че участниците във форумите не подготвят предварително изказванията си, за разлика от журналистическата гилдия. И в този смисъл езиковите изяви на форумците имитират спонтанна устна реч, чиито характеристики са много по-близки до ежедневнобитовото общуване, отколкото да книжовната форма на езика.

- **Кооперираност,** която може да се опише така: „Все повече нараства свързването чрез непрекъснато отворени мрежи, които позволяват на хората, затворени преди в „аудитории“, да се превърнат в продуценти и в консуматори едновременно (което някои

наричат просумъри или продюсъри), и резултатът от това са креативност, разнообразие и плурализъм в съдържанието и улесняване на интерактивността чрез двупосочна интеракция от човек към човек, сътрудничество с другите за обединяване и споделяне на идеи и интелектуална собственост (което Пиер Леви нарича колективна интелигентност) и ангажиране със съвместна креативност, изграждане на общности и комуникация чрез разговор и диалог между хора, взаимодействащи на основата на истинността“ (Macnamara, 2010, p. 39).

Независимо от факта, че провеждат комуникативния акт в публичното пространство, участниците в интернет форумите по-скоро използват междуличностната комуникация, за разлика от журналистите, които оперират според правилата на масовата комуникация. Оттук следва игнорирането на речевите норми, валидни за публичното общуване, и изпитването на чувството за свобода по отношение на езиковата норма, възможността за разкрепостяване, за говорене, което не е задължително да се съобразява с правила.

- **Конкуренция за внимание** – публичното пространство е пренаситено от информация и видимостта на отделния субект, източник на тази информация, става все по-проблемно, затова всеки участник се стреми да влезе във фокуса на аудиторията и да успее да разпространи своето мнение.

- **Оригиналност.** От предходния факт следва и стремежът към оригиналност, към креативност, към максимална информативност, към атрактивност, експресивност и пр. характеристики, които гарантират привличането на вниманието на съфорумците.

- **Себеутвърждаване** – натрупване на символен капитал чрез признаване от страна на групата.

- **Стремеж** да се формира определено мнение в групата.

- **Лаконичност, ясност, точност, разбираемост,** фактори, които са важни за начина на възприемане на информацията в публичната сфера.

- **Емоционално ангажиране** на членовете на дадена група чрез езиковото включване.

Всичко това изкрystalизира в много свободно отношение към употребата на книжовния език. „Своеволията“ по отношение на книжовната норма се изразяват в неспазване на правописни, граматически и пунктуационни правила, в произволна употреба на лексикални и фразеологични единици, в нарушаване на синтактични и текстоизграждащи норми. Наблюдават се вътрешно и външно езиково миксиране на знаково комбинирание, на интертекстуални и интердискурсни употреби, на словотворчески модели, както и висока степен на колоквиализация. От друга страна, ползването на интернет медията води до нарушаване на етически норми, по принцип специфични за масовата комуникация, напр. съблюдаване на политически коректен език, на табуизиращи правила, на евфемистични употреби и пр. Тази най-обща рамка задава цялостното езиково поведение на коментиращите. Тръгвайки от особеностите на онлайн комуникацията, се налага преформулиране на традиционното отношение към начините на общуване и поставянето му в различни рамки. Преди да се опише как се преосмисля отношението към онези феномени, които по един или друг начин прокарват връзки между изграждания текст и контекста – исторически, социален, естетически и пр., в процеса на комуникация, ще бъдат представени накратко категориите интердискурсност, интертекстуалност, прецедентност.

Интертекстуалността се разбира и интерпретира по различни начини, но за целите на настоящото изследване е достатъчно да се посочи, че това е феномен, който се наблюдава във връзката между отделни текстове. Т.е. тя представя свързаността на един текст с друг текст или с множество текстове, участващ(и) в изграждането на смисловата структура на дадено знаково образувание. Следите от тази свързаност могат да се открият както на повърхнинно, така и на дълбинно равнище. Ю. Кръстева, която създава термина, твърди, че „интертекстуалността е транспозиция на една или няколко знакови системи в друга знакова система“ (Пъеге-Гро, 2008, с. 52). С термина **прецедентност** се обозначава реално или фикционално явление (име, събитие, литературен герой, сюжет, крилата фраза, библийска история, фолклорен мотив, значим за дадена общност текст и пр.), което се превръща в модел за илюстриране на определен тип поведение. Еталонният феномен се възпроизвежда в множество по-късни текстове чрез процесите на схематизиране и стереотипизиране и е лесно

разгадаем за използващите го. Интертекстуалността и прецедентността манифестират близост, но са и изначално различни категории. Н. Кузмина разграничава двете явления по следния начин: „Интертекстуалността се съотнася с естетическа ценност, културна значимост, извънвремеовост..., прецедентността – с това, което се случва сега и е актуално днес, но съвсем не е задължително да бъде значимо утре. ... Интертекстуалността – това е транслируемият код на културата като система от традиционните за човека материални и духовни ценности, прецедентността – явление от живота, което може да стане или да не стане културен факт“ (Кузмина, 2011). Терминът **интердискурсивност** се създава по аналогия с понятието интертекстуалност (Fairclough, 1992) и се разбира като взаимодействие между два и повече различни дискурса (ежедневноритов, медицински, религиозен, медиен, научен, академически, политически, рекламен и т. н.) в рамките на единен текст като краен продукт на комуникативен акт от определен дискурс. Според В. Чернявска интердискурсивността „характеризира взаимодействието между различни типове дискурси, т.е. интеграцията, кръстосването на различни области от човешкото знание и практики (Чернявская, 2007, с. 23). Когато се коментират трите феномена и връзката им с форумния медиалект, трябва да се отчете и фактът, че медиалектът не може да се разглежда като хомогенна цялост. Той съществува в множество варианти, като обединяващ момент е използването на определена медия като посредник за пренасяне на информация. Интернет медията служи за изграждането на множество разновидности на медиалекта, напр. медиалект на качествената журналистика, на таблоидната, форумен медиалект, блогов и пр. Форумният медиалект, който тук е обект на проучване, зависи в много голяма степен от типа журналистика и типа медия, около които гравитира. Ако медията е качествена и има твърди правила за езиковото поведение в рамките на собственото си публично пространство, то и коментарите се съобразяват с позитивния модел. И обратно, таблоидните медии чрез собственото си негативно езиково поведение провокират и подобен тип поведение у коментиращите, напр. български издания като *ПИК*, *Блиц*, *Днес* и множество други позволяват нарушаване на етичския кодекс на българските медии и съответно много висока степен на незачитане на етиката на публичното говорене от страна на коментиращите. В такъв смисъл употребата на трите техники, макар и засилена, е различна във всеки един тип новинарски сайтове. Интертекстуалността, прецедентността и интердискурсивността се използват по различен начин в зависимост от редакционната политиката на съответните медии.

Множество функции на интердискурсивността, интертекстуалността и прецедентността са широко описвани и коментирани. Но когато се разглеждат в рамката на интернет комуникацията, не е достатъчно само да се посочи, че тези категории демонстрират разделение по оста елитарност – неелитарност на знанието, носено от продуцентите на интертекстуалните, интердискурсивните и прецедентни препратки (вж. напр. Кузмина, 2011), че манифестират принадлежност към определена социална, етническа, политическа, възрастова, академическа и пр. общност, че изразяват някаква оценка, оказват въздействие на адресата, просто информират или променят смисъла, че за тях е характерна и лудическата функция (вж. напр. Миронова, 2013; Лисоченко, 2010; Пъеге-Гро, 2008 и др.). Всички тези функции, разбира се, са валидни при употребата на посочените феномени, но кардиналната функция, която интертекстуалните, интердискурсивните и прецедентни изказвания изпълняват в пространството на медиалекта, не е гарантиране на съучастието в построяването на общия продукт с журналистическия текст и между участниците в комуникативния акт. По-скоро целта е демонстрация на такова поведение, което ти позволява да не бъдеш пренебрегван и изключван, а да оставаш видим, да се задържиш на всяка цена в комуникативния публичен акт. По модела на Г. Грайс тази функция може да бъде наречена кооперираща или функция на съучастието. Винаги трябва да се има предвид, че всеки участва в дадена виртуална общност, защото тя отговаря на неговите потребности – в нея той намира съмишленици, споделящи неговите идеи, убеждения, нагласи; дава му се правото да говори; там той е харесван и стремежът му е да продължи да получава положителни емоции, т.е. да се себеутвърждава в групата. Именно оставането, удължаването на присъствието в общността заставя всеки един от участващите да удовлетворява изискванията за признаването му като пълноправен член на групата. Това означава да допринася за съществуването и възпроизвеждането на тази група, като неговите езикови включвания съдействат за налагането на неговите начини на мислене, но чрез санкцията на групата. Оттук чисто формално, технически, но и смислово той трябва да спомага за

постигането на общите цели, да го улеснява. Затова готовите смисли, намиращи се във всеки един създаден до момента текст, прецедентен феномен или дискурс, са удобни за пренасяне на определени значения, за вмъкване в изказването на говорещия санкциониран смисъл. Спонтанността, скоростта при построяването на изказванията, от една страна, борбата за видимост сред общата маса от форумци, от втора, аматьорският статус на автора, от трета, специфичната позиция на продуцент и консуматор, от четвърта, всичко това създава много благоприятна почва за употреба на вече утвърдени, устойчиви, готови за бърза консумация продукти (име, крилата фраза, емблематична ситуация, популярен културен герой, литературно произведение, терминология, специфична за определен дискурс, известен цитат, виц и пр.). Прецедентът, текстът антецедент, начинът на езиково изразяване в определен дискурс са готови семиотични образувания, които лесно могат да се „присвояват“. В публичното пространство шестват подобни феномени, носителите на дадена култура ги познават, не се налага да ги конструират наново и това улеснява както вписването им в тъканта на собственото говорене, така и разбирането им. Трябва да се отчете фактът, че форумците са аматьори в създаването на публични текстове и подобни техники са желани, за да може бързо да се конструира собствено знаково образувание, бързо да се реагира, да се пренесе желаният смисъл, да се направят исканите внушения, да се постигне одобрението на общността.

Тук се налага обръщане към т. нар. от Г. Грайс *принцип на кооперацията*. Според учения всяко общуване се основава на посочения организиращ принцип, който е задължителен за всички участници. Той се основава на следните максими: за количество (изказването не трябва да съдържа по-малко информация от необходимата; изказването не трябва да надхвърля необходимото количество информация); за качество (не трябва да се говорят неща, които изказващият се смята за лъжливи; да не се говори без достатъчно основания); за релевантност (да не се отклоняваме от темата); за начин (да се избягват неясни изказвания; да се избягват нееднозначности; да сме кратки; да бъдем организирани) (Грайс, 1985). Очевидно е, че посочените постулати за ефективно общуване във форумите драстично се нарушават, както, между другото, се случва и в междуличностната комуникация. Но основният принцип – на кооперацията – не губи своята валидност. Той продължава да действа, за да може въобще да се състои диалогът между участниците в форумната общност. Във виртуалното пространство на мрежата, където се имитира междуличностна комуникация, но говорещите не се намират в общо физическо пространство, се налага още по-изострено и прецизно отчитане на възможностите общуването да се реализира или да се провали. Затова участието на всеки един форумец е подложено на преосмисляне. Той едновременно трябва да се справя със следните задачи: да привлича вниманието и на колегите съфорумци, и на журналистите, да е конкурентен, креативен, оригинален, за да бъде високо оценен от останалите комуниканти, да участва активно в продуцирането на смисъл, да бъде лаконичен, поради липса на време да предложи спонтанно, но разбираемо изказване, да не „предизвиква гнева“ на модератора с несанкционирани изяви. Тази комплексна ситуация може да бъде решена именно с механизъм, кондензиращ в себе си отговора на посочените потребности. В медийния дискурс клишето винаги е поддръка в такива случаи, но в силно конкурентната уеб среда то не е достатъчно. Това не означава, че клиширани форми не се използват, но много по-предпочитани са прецедентните, интертекстуалните и интердискурсните препратки, и то изразявани с арсенала на различни знакови системи – езикова, графическа, аудиовизуална и т.н. Назоваването на прецедентно име, например употребата на цитат, метафоричното включване на езикови изрази, специфични за друг дискурс, винаги имат много по-мощно въздействие, защото не само увеличават символния капитал на говорещия, но и спомагат за конструирането на смислови интенции по най-адекватния за форумното общуване начин. Ето няколко примера:

1. Вмъкването на прецедентен израз автоматично се превръща в етикет на ситуацията и лаконично, но категорично разкрива позицията на адресанта, призовавайки прецедентната фраза като смислооформящ фактор:

2019-01-27 10:53:58

тука има, тука нема (нерегистриран)

*Този е барабар Петко с мъжете!*¹.

Публикацията е интервю с български актьор, който участва във филм, спечелил *Оскар*, и който заявява, че не би се снимал с Робърт де Ниро.

В следващия коментар се използва изказване на български политик, станало популярно за обозначаване на ситуация, удовлетворяваща адресанта:

Анонимен

Проф де Миндя

*Днес е хубав ден за българската демокрация: окончателно се компрометирах комунотидите облекли кожи на републиканци и десни. Т.н. централно-градските интелектуалци са в дълбок морфичен дисонанс с българското общество*².

2. Използване на интертекстуални връзки. Цитирането има чисто прагматическа насоченост – да подкрепи, да допълни, да легитимизира чрез позоваване на авторитет мнението на коментирация. Понякога за това е достатъчен линк. Случаят е типичен за форумната комуникация, където по най-бързия начин се въвежда доказателствен материал:

Ловкия

Чтв., 28/02/2019 - 10:50

„А кога е била предишната?“

Само преди две седмици, много бързо забравяте неща, които не ви изнасят

*<https://www.segabg.com/hot/severna-koreya-poiska-humanitarna-pomo>*³.

Разбира се, не липсват и други типове интертекстуални препратки, напр. цитирането на части от текстове, паратекстови елементи, пародиране на известни поетични или прозаични знакови конструктори и т.н., но те не са така често срещани. И обяснението е логично. Медиалектът изисква много по-икономични езикови включвания, неизискващи търсенето на точни цитирания или усилия за интерпретация от страна на адресата. Ето няколко примера:

karabastun

Рейтинг: 8302 15:10, 11 яну 19 Неутрално

„Който жали пръчката, не жали детето си!“

*АНГЛИЙСКИ закон за възпитанието от времето, когато Англия е била господар на света !!!*⁴

25.02.2019 10:35

GringoStar

...

Понеже си мно'о Хай Дефинишън и си прочел анотацията си мислиш, че знаеш истината ли?

*Истината е: Филма се казва „Книгата на Грийн“ защото... (понеже си светнат в английския, ще си позволя специално заради теб да го видиш в оригинал) **From 1936 to 1966, Harlem postal worker Victor H. Green published a survivor's manual titled The***

¹ Димитър Маринов от кинохита „Зелена книга“ пред Dir.bg: Не бих се снимал с Де Ниро. <<https://life.dir.bg/comments/dimitar-marinov-ot-kinohita-zelena-kniga-pred-dir-bg-ne-bih-se-snimai-s-de-niro>>

² А. Бъчварова. Решението на ДСБ от днес: Шизофрено или правилно Реакциите във фейсбук между „принципността им се сломи“ и „защо другите са още в правителството“. <<https://clubz.bg/36779-reshenieto-na-dsb-ot-dnes-shizofrenno-ili-pravilno>>

³ Тръмп и Ким не подписаха „Ханойската декларация“. Сега, 28.02.2019. <<https://www.segabg.com/hot/trump-i-kim-ne-podpisaha-hanoyskata-deklaraciya>>

⁴ Пълна забрана за физическо наказание на децата предвижда правителствена стратегия. Дневник, 11.01.2019. <https://www.dnevnik.bg/bulgaria/2019/01/11/3373684_pulna_zabrana_za_fizichsko_nakazanie_na_decata>

Negro Motorist Green Book: An International Travel Guide, which explains where the film gets its name⁵.

3. Интердискурсните препращания са изключително често срещани и основната им цел е да пренасят начините на световъзприемане, характерни за дискурса, от който идват, и така да приписват нови значения на изказването, които обаче безпроблемно могат да се тълкуват и да се възприемат като самоподразбиращи се, напр.:

2019-01-27 16:43:44

ха (нерегистриран)

Да, ок, защото Де Ниро хвърля боб да играе с тебе, много му е зор⁶;

Г.Е.М.

Рейтинг: 1146 16:54, 05 юни 18 Весело

Сидеров трябва да държи речи в клиниката за душевно болни на 4-ти километър. Там поне някой може и да го слуша в захлас...⁷;

Анонимен

25.02.2019 11:3

6placebo37

Булгар! Булгар!⁸;

Преди беше по-лесно преди 1 година

Тия от парламента бяха инвалиди в главата.

А сега - глупаци с ментални увреждания на вътрешността на главата...⁹;

човек от народа

27 Февруари 2019, 21:06

ей олигофрена от ВМРО кво стана с подкрепяния от вас французин за главен европрокурор.....нещо май Лаура Кьовешки го отвя във всички еврокомисии които я подкрепиха.....ха ха ха войводите тъпанари!¹⁰;

Ванга предрече БСП от чужда жена ще умре, жена ще е президент! Нинова е чужда на БСП, Йотова очаква Радев да падне

Крадливата Биволица и страхливото фатмаче са на пързалката! Няма ненаказана лакомия, няма ненаказано престъпление, няма амнистия за престъпленията, защото има и Божий съд, където давностен срок не е предвиден! Амин!¹¹;

⁵ В. Стоянова. Българин с „Оскар“ развя българския флаг на церемонията. Vesti.bg, 25.02.2019. <<https://www.vesti.bg/lyubopitno/bylgarin-s-oskar-razvia-flaga-na-ceremoniata-6092425>>

⁶ Димитър Маринов от кинохита „Зелена книга“ пред Dir.bg: Не бих се снимал с Де Ниро. Dir.bg, 27.01.2019. <<https://life.dir.bg/comments/dimitar-marinov-ot-kinohita-zelena-kniga-pred-dir-bg-ne-bih-se-snimai-s-de-niro>>

⁷ Предозиране: Сидеров в Москва призова „да разбием хегемонията на долара“ Дневник, 05.06.2018. https://www.dnevnik.bg/politika/2018/06/05/3190156_predozirane_siderov_v_moskva_prizova_da_razbiem/

⁸ В. Стоянова. Българин с „Оскар“, развя българския флаг на церемонията. Vesti.bg, 25.02.2019. <<https://www.vesti.bg/lyubopitno/bylgarin-s-oskar-razvia-flaga-na-ceremoniata-6092425>>

⁹ Майка на дете с увреждания: Инвалид или не... безсмислена промяна „Обидното е, държавата се държи с мен като с „куха лейка“, 9.02.2018, 18:45, Анисия Иванова <<https://www.dnes.bg/obshtestvo/2018/02/09/maika-na-dete-s-uvrejdaniia-invalid-ili-ne-bezsmislena-promiana.367562>>.

¹⁰ Блиц. Ангел Джамбазки за гей брошурите: Не може да рекламираш еднополовата любов. Това не е модерно, София, България, 27.02.2019 <https://www.blitz.bg/politika/angel-dzhambazki-za-gey-broshurite-ne-mozhe-da-reklamirash-ednopolovata-lyubov-tova-ne-e-moderno_news659777.html>

georgi ww

Рейтинг: 669 15:35, 25 яну 17 Неутрално

До коментар [\[#11\]](#) от "Роси":

Малко рефреши, дето се вика - в Русе се строи едно нищо...¹²;

vesolr

Рейтинг: 3524 12:09, 22 мар 19 Весело

До коментар [\[#32\]](#) от "КретенКилър":

*Както се вика, **има туит** за всичко. Ако Тръмп спечели националния вот но загуби в изборителната колегия, всички тук защитници на Конституцията и самият Доналд ще ревнат че не е справедливо. За подобни хора морал и принципи са чужди понятия, те карат ден за ден.¹³*

В посочените примери говорещите заявяват себе си и мнението си, използвайки механизмите за свързване в единна смислова цялост на езикови елементи от различни текстове, ситуации, дискурси, като по този начин те се включват в едно пространство на взаимно споделяне, асоцииране, създаване на общност, като не нарушават принципа на кооперация. Но още по-важно е, че всички коментиращи са в позицията на продуценти и потребители едновременно и именно тази уникална ситуация предполага търсенето и използването на най-оптималните начини за създаване и консумиране на смисъл, каквито се оказват интертекстуалността, интердискурсивността и прецедентността. Запечатаното в колективната памет знание на прецедентните текстове, улеснените връзки между текстовете в интернет пространството, свободното миксиране на дискурси, допустимо с процесите на демократизация на публичната реч, са перфектни техники за конструиране на комуникацията във форумното пространство, опосредствана от интернет медията. Готовите смисли, готовите модели и внушения, предлагани от трите феномена, са особено подходящи за интеракцията в онлайн пространството, където скоростта, икономичността и атрактивността са първостепенни фактори за постоянно присъствие и видимост на отправителите на съобщения. В цитираните дотук коментари директно се демонстрира отношението на говорещите към темата, към текстови обекти, към другите участници или към контекста. Прецедентните и интердискурсивните изказвания се срещат много по-често за разлика от интертекстуалните, за които се изисква много повече работа от страна на адресанта – търсене на текста, точно цитиране, адекватно включване в новия конструкт и пр.

Интерес представлява още едно явление, свързано с форумния медиалект – самопредставянето на коментиращите – предлагането на много схематизиран „профил“ или заявяване на генерална позиция, свързана с неговата личност. Тази техника се изразява в използването основно на интертекстуални и прецедентни форми като паратекстови компоненти към коментара:

Реми

Рейтинг: 2828 19:44, 27 фев 19 Неутрално

"Доналд Тръмп е човек, който се кандидатира за поста, за да направи марката си велика, а не за да направи държавата ни велика. Той няма нито желание, нито намерение да бъде водач на нацията, а само да рекламира себе си и да трупа богатство и власт", заяви Коен, добавяйки, че президентът е наричал кампанията си

¹¹ Само в ПИК! Таско Ерменков проговори за екшъните в БСП, „Апартаментгейт“ и изгонването на партията ни от „Позитано“ 20. <<https://pik.bg/%D1%81%D0%B0% B5%D0%B4-news828433.html>>

¹² Във Варна пак ще строят кораб. Дневник, 25.01.2017.

<https://www.dnevnik.bg/ot_vas/novini_ot_vas/2017/01/25/2906169_vuv_varna_pak_shite_stroiak_korab/>

¹³ Огорчени от две загуби, демократите в САЩ ще поискат промяна в изборителната система. Дневник, 22.03.2019<https://www.dnevnik.bg/sviat/2019/03/22/3408385_ogorcheni_ot_dve_zagubi_demokratite_v_sash_t_shite/>

*"най-великата инфореклама в политическата история".
Този го ЗАКОПА. ЙЕС!!!
Импийчмънт, айде.*

Животът е това, което ни се случва, докато правим планове за бъдещето¹⁴;

Иво

Рейтинг: 4972 13:07, 22 фев 18 Любопитно

Меркел би трябвало да знае (от разузнаването на страната си поне), че се готви голяма военна офанзива на сирийската армия и техните съюзници в Източна Гута. Затова са тези интензивни бомбардировки (артилерийски и въздушни) в последните няколко дни.

*"Каква е ползата за човека, ако придобие цял свят, а повреди на душата си?
"Евангелие на Марко, Глава 8:36¹⁵.*

Може да се предположи, че подобно използване на паратекстове около такива кратки жанрови форми като форумните коментари е свързано с условностите на масовата комуникация. Текстът не се придружава от автора си, дори името му липсва. Той се представя с някакъв никнейм. Това задейства притесненията за неразбиране или за недоразбиране и се прибегва към готови формули, които в някаква степен подсказват гледната точка на пишещия (вж. по подробно за паратекстовете Великова, 2006; Великова, 2003).

Друга функция, която се обслужва от трите механизма в медиалекта, е маскиращата. Чрез използването им се прикрива нежелано поведение, което може да доведе до санкции. Независимо че форумният медиалект се радва на почти неограничена свобода по отношение на езиковото изразяване, съществуват и определени норми. Докато в междуличностното общуване санкции се налагат само от участниците в него, то в опосредстваното междуличностно общуване в интернет форума санкции могат да наложат както участващите, така и администраторът на сайта, т.е. налице е някаква външна инстанция, която контролира, макар и в различна степен, публичната реч на групата. И за разлика от комуникацията лице в лице, където възможностите са следните – да се съобразиш с максимите, да ги заобиколиш или да ги нарушиш съзнателно, без да носиш физическа отговорност, то в масовата комуникация следва наказание – заличаване на коментар (оставаш безгласен), неодобрение от страна на групата и съответно санкциониране с минуси или негативни речеви оценки, отстраняване за определен срок или завинаги (лишаване от право на изразяване). Съществува някаква форма на принуда, идваща от надредна инстанция – модератора и етическите правила на новинарската медия, която коригира езиковото поведение. Отнемането на думата означава маргинализиране, затова форумците търсят и намират начини за маскиране на негативни форми на речево поведение. Подобни тактики могат да се демонстрират чрез употребата на интертекстуалност, прецедентност и интердискурсивност например за завоалиране на речта на омразата, т.е. интертекстуалността, прецедентността и интердискурсивността се използват евфимистично, за да се укрие, за да се придаде по-благопристоен вид на негативно отношение, обида, оскърбление, омраза и пр. чувства, на чиято демонстрация не се гледа с добро око в публичното пространство. Също така тези чувства могат да се замаскират чрез лудическата употреба на трите категории, където интенцията пак е свързана с нанасяне на публична обида, но в същото време действат и възпиращи практики или стремеж към оригиналност и пр. Когато адресантите употребяват посочените феномени като евфемизиращи средства, те снемат

¹⁴ Тръмп лъжеше за Русия, защото не очакваше да спечели изборите, каза адвокатът му. Дневник, 27.02.2019.

<https://www.dnevnik.bg/sviat/2019/02/27/3397111_trump_lujeshe_za_rusiia_zashtoto_ne_ochakvashe_da/>

¹⁵ Меркел настоя за за солидарност в ЕС при приемането на мигранти. Дневник, 22.02.2018.
<https://www.dnevnik.bg/evropa/2018/02/22/3134152_merkel_nastoia_za_za_solidarnost_v_es_pri_priemaneto>

отговорността от себе си и я пренасят върху „автора на цитирания текст, върху културната група, смятаща дадения текст като прецедентен, а също така върху адресата, извличащ смисъл от изказването“ (Завьялова, 2014, с. 27). Отговорността е споделена, конструирането на значения е санкционирано не само от отделния индивид, но и от общността. Типични случаи на маскиране на социално несанкционирано езиково поведение се наблюдава в следните примери:

28.02.2019 09:27

fifth_root

На тия с фамилия Коев и събранията им вярва да нямате¹⁶;

28.02.2019 09:11

Урко

Срам го било! Ама 12 години, га яди кифтетата, хич не го беше срам. Фамилията на адвоката е показателна, интересно, колко сребърника е получил?¹⁷

Паралелът с еврейството и ширещите се обидни стереотипи за него се намекуват чрез прецедентно име, както и чрез препратки към библиейския текст. Следващият пример съдържа прецедентното име за назоваване на Българската социалистическа партия я обвързва с явления като лъжа и измама, но отправителят на съобщението предпочита формулирането им по завоалиран начин:

hamiltonf

Рейтинг: 5494 19:49, 27 фев 19 Весело

До коментар [\[#10\]](#) от "авторът":

Този е по-добър от цялото "Позитано"...¹⁸.

Всички примери по-долу демонстрират често срещани техники за маскиране на агресивна, обидна, нетолерантна реч – аналогии, метафорични пренасяне от един дискурс в друг, алюзии, пародиране и т.н.

О, ко ма напрай!

Рейтинг: 2303 12:17, 25 мар 19 Неутрално

Иване, кажи си за Нинова и Техноимпекс!¹⁹;

Софроний Хаджикитовски 12 Октомври 2018, 2:02

За да бъде омиловен православния Бог, днес се яде само варен щъркел и се пие единствено фреш от зелен лук. Ходи се по голяма нужда пред вратата на съседите, за да се изгони каръка. Не се простират женски долни гащи, за да се пази имането от черни магии. Пърди се звучно по изгрев слънце пред иконата на Богородица, за да се подплаши Сатана. Гадае се бъдещето по жълтото на бабините кюлоти. Момите играят голо хоро на площада, хванати за пубисните си храсти. Триче се кърово куче в името на Отца²⁰.

¹⁶ Ж. Нейкова. Сензационните показания на бившия адвокат на Тръмп. Вести, 28.02.2019.

<<https://www.vesti.bg/sviat/bivshiiat-advokat-na-trymp-toj-e-rasist-iznudvach-i-izmamnik-6092577>>

¹⁷ Ж. Нейкова. Сензационните показания на бившия адвокат на Тръмп. Вести, 28.02.2019.

<<https://www.vesti.bg/sviat/bivshiiat-advokat-na-trymp-toj-e-rasist-iznudvach-i-izmamnik-6092577>>

¹⁸ Тръмп лъжеше за Русия, защото не очакваше да спечели изборите, каза адвокатът му. Дневник, 27.02.2019

<https://www.dnevnik.bg/sviat/2019/02/27/3397111_trump_lujeshe_za_rusiia_zashtoto_ne_ochakvashe_da/>.

¹⁹ Г. Ангелов, Иван Костов: Българските власти са пасивни пред кремълската хибридна агресия. Дневник, 25.03.2019.

<https://www.dnevnik.bg/politika/2019/03/25/3409431_ivan_kostov_bulgarskite_vlasti_sa_pasivni_pred/>

²⁰ Вселенската патриаршия призна Украинската православна църква. Bliz.bg, 12.10.2018.

<https://www.blitz.bg/svyat/vselenskata-patriarshiya-prizna-ukrainskata-pravoslavna-tsarkva_news632464.html>

kiSScинджира

Дърн-дърн, та пляс. Вчера поливах с ламаринена лейка и знам като е празна какъв звук издава. Същият²¹.

Не са изключения и коментари като следните, където интердискурсивността и прецедентността се комбинират, за да прикрият особено екстреман случай на езикова агресия, насочена към ромското малцинство и приканваща към унищожаването му, изразена чрез аналогии с медицинския дискурс:

20.02.2019 14:40

schefa

Няма човек няма проблем. Значи трябва да премахнем "проблема" и няма нужда да плащаме откуп на рекетъори. Едно време на хайдуците са им баскали главите и работата се е оправяла. Хан Крум и той добре се е справял с подобни "проблеми". Не е като да нямаме исторически опит как се прави обезпаразитяване на държавата²²;

2019-01-08 13:13:39

да (нерегистриран)

Трябва ни втори като чичкото с перчема и малките мустачки²³.

При употребата на маскиращата функция чрез интертекстуалността, интердискурсивността и прецедентността интенциите на продуцента се евфемизират на езиково равнище. Трябва да се подчертае, че във форумните медиалекти, съпровождащи качествени медии, подобно явление е много по-често срещано, отколкото в т. нар. жълти издания. В последните определено преобладава дисфемистичното изразяване. Маскиращата функция е основна и в случаите, в които се реализира игровата функция като второстепенна, напр. чрез оказионални каламбурни образувания, конструиране на оригинални словосъчетания или синтактични конструкции, изградени на базата на интердискурсивността, интертекстуалността, прецедентността. Целта е забавният компонент да завоалира неправомерно говорене:

ajsayder

Рейтинг: 3038 18:14, 23 мар 19 Неутрално

...

Дай да видим опитите за манипулация на малоумните соросоид-толеранти..

... И не споменават левичарите-соросоиди "Аз съм комплексиран соросоид , който е расист, манипулатор и идиот , ама не смея да си призная, щото съм и лицемер, затва се правя на умен"

Що тъй правят тез хора ????,²⁴

Опс (нерегистриран)

Малка поправка не „Демократична България“ , а „Дай България“ !²⁵;

Нещо като БАРЕКОВ и ПЛАНИНАТА.....

²¹ Плевнелиев: Радев защо не коментира ТЕЦ-а на Доган? Сега, 24.03.2019

<<https://www.segabg.com/hot/plevneliev-radev-zashto-ne-komentira-tec-na-dogan>>

²² Жанета Нейкова. ЕС изиска мерки в защита на ромите, Джамбазки ядосан

Ромската престъпност започва да става антидържавна, заяви евродепутатът. Vesti.bg, 19.02.2019.

<<https://www.vesti.bg/bulgaria/es-iziska-merki-v-zashtita-na-romite-dzhambazki-iadosan-6092216>>

²³ Каракачанов: Близо 1 млрд. са дадени за интеграция на ромите без резултат. Dir.bg, 26.03.2019

<<https://dnes.dir.bg/comments/karakachanov-blizo-1-mlrd-sa-dadeni-za-integratsiya-na-romite-bez-rezultat>>

²⁴ Ще се справи ли германският футбол с нарастващата омраза по трибуните. Дневник, 23.03. 2019.

<https://www.dnevnik.bg/sport/2019/03/23/3407847_shte_se_spravi_li_germanskiyat_futbol_s_narastvashtata/>

²⁵ Тихомир Безлов: От Цветанов зависи животът на това правителство. Dir.bg, 25.03.2019

<dir.bg/comments/tihomir-bezlov-ot-tsvetanov-zavisi-zhivotat-na-tova-pravitelstvo>

уппсссс.... МОХАМЕД и ПАЧКИТЕ С МИЛИОНИТЕ....²⁶;

Дори в таблоидните медии, където журналистиката си позволява да не зачита етическите кодекси на професията, коментиращите се съобразяват с определени табути, валидни за публичната комуникация и прибягват към маскиране на конкретните си интенции. Например в посочените по-долу примери от сайта Blitz се използват интердискурсни препратки от разговорния стил, за да се конструира определено внушение за обекта на публикацията, като се избягват откритите сексуални номинации:

14 Март 2016, 9:47

Язе пък я харесвам Рада Дълбоката;

В задният двор 14 Март 2016, 9:50

Бай Рамадан е съдрани политически и в обратен смисъл;

Асен 14 Март 2016, 9:51

Тяхната работа - Хем КУРтев в ДУПница, хем душата в рая....²⁷

В заключение може да се каже, че засилената употреба на интердискурсивността, интертекстуалността и прецедентността във форумния медиалект може да се свърже с функциите, които те реализират – кооперативната и маскиращата. Тези две функции са особено важни за публичното общуване, защото те напълно се вписват в културата на съучастие, която се разпространява в интернет пространството и която намира израз в присъствието на специфични медиалекти, налагани от употребата на интернет медията. Културата на съучастие предполага различно поведение от страна на използващите интернет медията, защото потребителите едновременно заемат и двете позиции – и на продуцент, и на консуматор. Освен това те са участници във виртуални групи, които съвместно създават някакъв текст в най-общ смисъл – новина, коментар, анализ, видеоигра, видеоклип, мем и пр. При конструирането на тези знакови образувания се изисква пълното съдействие от страна на участващите и адекватно поведение, което стимулира, което мобилизира говорещите. Разбира се, то не винаги може да е с положителен знак. В зависимост от целите, нагласите и убежденията на коментиращата общност (в нашия случай като адекватно може да се приеме и напълно негативно поведение, наситено с агресия, враждебна реч, инвективи), но именно те могат да обединяват и да сплотяват форумната група, именно такъв тип смисли кооперират за общи езикови действия.

БИБЛИОГРАФИЯ:

Великова, С. (2003)	Основни функции на паратекстовете. // <i>Годишник на ШУ</i> . Т. XVI А, с. 15 – 25. (Velikova, S. Basic functions of paratexts. // <i>Godishnik na SHU</i> . Т. XVI А, р. 15 – 25)
Великова, С. (2006)	Категорията паратекст в масовата комуникация – опит за ново тълкуване. // <i>Маргиналии</i> , 2, с. 1 – 72. (Velikova, S. The Paratext category in mass communications - an attempt for a new interpretation. // <i>Marginalii</i> , 2, р. 1 – 72.)
Грайс, Г. Ф. (1985)	Логика и речевое общение.– В: Новое в зарубежной лингвистике. М.:

²⁶ Основният свидетел по делото КТБ каза имена на политици, гостували на Цветан Василев. Дневник, 26.03.2019.

<https://www.dnevnik.bg/bulgaria/2019/03/26/3410098_osnovniiat_svidetel_po_deloto_ktb_kaza_imena_na/?ef=home_main_news>

²⁷ Слатински постави диагноза на ДСБ: Политическа циклофрения! Blitz.bg:

<https://www.blitz.bg/politika/slatinski-postavi-diagnoza-na-dsb-politicheska-tsiklofreniya_news398977.htmlhttps://www.blitz.bg/politika/slatinski-postavi-diagnoza-na-dsb-politicheska-tsiklofreniya_news398977.html>

- Прогресс, 16, С. 217 – 237. (Grice, G.F. Logic and conversation. – In: Novoe v zarubezhnoy lingvistike. Moskva: Progress, 16, pp. 217 – 237.)
- Завьялова, Г. А. (2014)** Особенности функционирования прецедентных феноменов в детективном дискурсе (на материале английского и русского языков). Кемерово. (Zavjalova, G. A. Osobennosti funktsionirovaniya pretsedentnykh fenomenov v detektivnom diskurse (na materiale angliyskogo i russkogo yazykov). Kemerovo.)
- Кирова, Л. (2013)** Виртуалните общности и компютърно опосредстваната комуникация днес. Социалните мрежи. // *Реторика и комуникации*, 9. Available at: <<http://rhetoric.bg>>. (Kirova, L. Virtualnite obshtnosti i kompjutarno oposredstvanata komunikacia dnes. Socialnite mrezhi. // *Retorika i komunikacia*, 9. Available at: <<http://rhetoric.bg>>.)
- Кузьмина, Н. А. (2011)** Интертекстуальность и прецедентность как базовые когнитивные категории медиадискурса // *Медиаскоп. Электронный научный журнал фак-та журналистики МГУ*. Вып. № 1. (Kuzmina, N.A. Intertextuality and precedent as basic cognitive categories of media discourse. // *Mediascope. Elektronnyy nauchnyy zhurnal fak-ta zhurnalistiki MGU*. Vyp. № 1. Available at: <<http://www.mediascope.ru/node/755>>)
- Лисоченко, О. В. (2007)** Риторика для журналистов: прецедентность в языке и речи. Ростов н/Д.: Феникс. (Lisochenko, O. V. Ritorika dlya zhurnalistov: pretsedentnost v yazyke i rechi. Rostov n/D.: Feniks.)
- Мавродиева, И. (2011)** Българската блогосфера // *Медии и обществени комуникации*. Алма комуникация, № 8. Available at: <<http://media-journal.info/?p=item&aid=133>>. (Mavrodieva, I. Bulgarian blogosphere. // *Medii i obstestveni komunikacii*. Alma komunikacija, № 8. Available at: <<http://media-journal.info/?p=item&aid=133>>.)
- Миронова, Д. А. (2013)** Трансформация прецедентных высказываний в переводах заголовков медиатекстов онлайн-форматов. Тюмень. (Mironova, D. A. Transformatsiya pretsedentnykh vyskazyvaniy v perevodakh zagolovkov mediatekstov onlayn-formatov. Tjumen'.)
- Николова, Ю., Спасов, О. & Н. Даскалова (съст.) (2016)** Езикът на омразата в България: рискови зони, уязвими обекти. София: Стратегма. (Nikolova, Yu., Spasov, O. & N. Daskalova. Ezikat na omrazata v Balgariya: riskovi zoni, uyazvimi obekti. Sofia: Strategema.)
- Пъеге-Гро, Н. (2008)** Введение в теорию интертекстуальности. Москва: ЛКИ. (Pege-Gro, N. Vvedenie v teoriyu intertekstualnosti. Moskva: LKI.)
- Полонский, А. В. (2018)** Медиалект: язык в формате медиа. // *Научные ведомости, Серия Гуманитарные науки*. Т. 37, 2. <http://nv.bsu.edu.ru/upload/iblock/f51/230-240.pdf>. (Polonskiy A. V. Medialect: language in the media format. // *Nauchnye vedomosti. Seriya Gumanitarnye nauki*. Т. 37, 2. <<http://nv.bsu.edu.ru/upload/iblock/f51/230-240.pdf>>.)
- Чернявская, В. Е. (2007)** Открытый текст и открытый дискурс. Интертекстуальность – дискурсивность – интердискурсивность. – В: Чернявская В. Е. (ред.). Лингвистика текста и дискурсивный анализ: традиции и перспективы. Санкт-Петербург. (Chernyavskaya V. E. Open text and open discourse. Intertextuality - discursivity - interdiscursivity. – V: Chernyavskaya V. E (red.) Lingvistika teksta i diskursivnyy analiz: traditsii i perspektivy. Sankt-Peterburg.)
- Fairclough, N. (1992)** Discourse and Social Change. Cambridge: Polity Press.
- Hjarvard, S. (2004)** The globalization of language. How the media contribute to the spread of English and the emergence of medialects. // *Nordicom Review*, no. 1-2.
- Hjarvard, S. (2008)** The mediatization of society: A theory of the media as agents of social and cultural change. // *Nordicom Review*, no. 29 (2).
- Klotz, R. J. (2004)** The Politics of Internet Communication. Lanham, Maryland & Rowman & Littlefield.
- Macnamara, J. (2010)** The 21st Century Media (r)evolution: Emergent Communication Practices. New York: Peter Lang.